

SELETUSKIRI

Haridus- ja teadusministri 17. juuli 2015. a käskkirja nr 308 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine“ elluviimiseks“ muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Käskkirja eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) muudetakse haridus- ja teadusministri 17. juuli 2015. a käskkirja nr 308 (muudetud haridus- ja teadusministri 07.06.2016. a käskkirjaga nr 153) „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuse „Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine“ elluviimiseks“.

Käskkirja muudatus kehtestatakse perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse § 7 lõike 2 punkti 1, § 13 lõike 1 ja § 16 lõike 1 alusel ning kooskõlas haridus- ja teadusministri 1. veebruari 2018. a käskkirjaga nr 51 kinnitatud „Eesti elukestva õppe strateegia 2020“ programmiga „Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid“.

Tegevust „Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine“ (edaspidi *ÕKPAT*) viiakse ellu prioriteetse suuna nr 1 „Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ eesmärgi nr 2 „Õpetajate, õppejõudude, koolijuhtide ja noorsootöötajate õpetamispädevuse parandamine, et rakenduks iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetav, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendav õpikäsitus kõigil haridustasemetel ja – liikides“ meetme „Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine“ meetmetegevuste 1.2.1 „Õpetajate koolitus“ ja „Haridusasutuse juhtide koolitus“ täitmiseks.

Käskkirja muutmise peamiseks eesmärgiks on *ÕKPAT*i tegevuste abikõlblikkuse perioodi pikendamine. Samuti on tegevus 8.6 viidud üle avatud taotlusvoorudesse (haridus- ja teadusministri 29.10.2015 määrus nr 47 „Tänapäevase õpikäsituse rakendamine ning kompetentsikeskuste arendamine Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis“ elluviimiseks struktuuritoetuse andmise tingimused ja kord) ning Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus (edaspidi *HITSA*) läbiviidava täiendusõppe puhul soovitakse kasutusele võtta ühikuhinnad. Käskkirja lisa kinnitatakse terviktekstina.

Käskkirja muutmise ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi üldharidusosakonna peaekspert Eneken Juurmann (735 4060; eneken.juurmann@hm.ee), üldharidusosakonna peaekspert Aivi Jürgenson (735 0285; aivi.jurgenson@hm.ee), rahandusosakonna asejuhataja Kristjan Sahtel (7354064; kristjan.sahtel@hm.ee), rahandusosakonna välisvahendite juht Inge Oopkaup (7350279; inge.oopkaup@hm.ee) ja analüüsiosakonna peaekspert Meelis Aunap (73501105; meelis.aunap@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja muudatuste vajalikkuse põhjendused

Käskkirja lisas tehakse alljärgnevad muudatused:

Punktis 2 asendatakse seoses SA Innove struktuuris 01.10.2018. a toimunud muudatustega sõnad „SA Innove struktuuritoetuste agentuur“ sõnadega „SA Innove toetuste agentuur“.

Punktis 3 eemaldatakse alatest 01.01.2019 partnerite nimekirjast Haridus- ja Teadusministeerium, sest planeeritud tegevused (õpetajaameti maine tõstmise ja ameti väärtustamise kontseptsiooni koostamine ning koolijuhtide järelkasvuprogrammi väljatöötamine) on partneri poolt juba ellu viidud ja rohkem tegevusi ei planeerita. Eelarves kajastatakse ainult partneri poolt perioodil reaalselt 01.05.2015-31.12.2018 kasutatud vahendeid.

Punktis 4 täpsustatakse ÕKPATi tegevuste juhtimist ning parema arusaadavuse tagamiseks struktureeritakse tekst ümber alapunktideks. Esialgelt ettenähtud koordineerivat kogu ÕKPATile ei moodustatud, sest perioodil 01.05.2015-31.12.2018 täitis seda rolli sisuliselt Eesti elukestva õppe strateegia juhtkomitee ning puudus vajadus dubleeriva kogu järele. Vajadust ei nähta ka tulevikus ja seetõttu kustutatakse punktis neli koordineerivat kogu puudutav osa.

Erinevate osapoolte huvide paremaks esindatuseks moodustatakse ÕKPATile juhtnõukogu, mille koosseis ja töökord kinnitatakse haridus- ja teadusministri käskkirjaga. Juhtnõukogu koosseisu kuuluvad rakendusasutuse, elluviija, partneri ja vastavalt vajadusele ka sotsiaalsete partnerite esindajad.

Punktis 4.2. täpsustatakse juhtnõukogu ülesanded.

Punktis 4.3 antakse juhtnõukogule õigus teha elluvijale kooskõlas ÕKPATi eesmärkidega ettepanekuid tegevuskava muutmiseks.

Punktis 4.4 täpsustatakse valdkondlike töörühmade kokkukutsumist. Kui tegevuste käivitamisel oli vajalik nende pidev toimimine elluviija juures, siis edaspidi kutsutakse neid kokku vastavalt vajadusele.

Punktis 5 pikendatakse toetatavate tegevuste abikõlblikkuse perioodi. Abikõlblikkuse perioodi kehtestamisel on võetud aluseks ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava näitajate ja Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2018. a korralduses nr 205 „„Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“ toodud tulemusnäitajate saavutamise võimalikkus ning vabade eelarvehendite olemasolu. Uueks perioodiks on 01.05.2015-31.12.2022. Tegevus 8.6 viidi ellu perioodil 01.05.2015-31.12.2018. Ühikuhindade alusel rahastatavad tegevused on abikõlblikud pärast käskkirja jõustumist alustatud tegevustele. Koolituste ja seminaride ühikuhinnad on kehtestatud haridus- ja teadusministri 29.07.2015. a käskkirjaga nr 312 „Ühikuhindade kehtestamine struktuurivahendite perioodi 2014-2020 meetmetele“.

Lõpliku väljumisstrateegia koostab HTMi üldharidusosakond 2018. a asemel 2021. a jooksul, võttes arvesse uuendatud haridusstrateegiat. Põhjuseks asjaolu, et arengustrateegia uuendamisprotsess on võtnud esialgselt kauem aega ja 2019. a alguseks on valminud alles esmased visioonidokumendid.

Punktis 7 täpsustatakse mõistete nimekirja. Edaspidi kasutatakse sünonüümidena haridusasutuse juhi ja koolijuhi mõistet. Eelnevalt oli sisuliselt sama sihtgrupp defineeritud läbi

kahe erineva mõiste, mis tekitab segadust. Mõistete nimekirja lisati haridusasutuse pidaja esindaja. Kuna haridusasutuse pidajate esindajatele on planeeritud mitmeid tegevusi, siis on vajalik see sihtgrupp piiritleda. Sihtgruppide loeteludes on mõiste „koolipidaja“ asendatud mõistega „haridusasutuse pidaja“, sest sihtgrupina nähakse ka koolieelsete lasteasutuste pidajate esindajaid.

Lähtuvalt 01.05.2015-31.12.2018 perioodi kogemusest on täpsustatud professionaalse õpikogukonna ja võrgustiku mõistet ning toodud sisse haridusühenduse mõiste, mis võimaldab paremini eristada sihtgruppe. Võrgustiku mõistet kasutatakse alates 01.01.2019 koondnimetusena professionaalsetele õpikogukondadele ja haridusühendustele.

Punktis 8 muudetakse parema loetavuse ja arusaadavuse huvides tegevuste esitamise struktuuri. Esmalt tuuakse välja iga tegevuse eesmärk, seejärel alategevused, tulemused ja sihtrühmad.

Punktis 8.1 täpsustatakse sihtgruppe. Kuna võrgustiku mõistet muudeti, siis kustutatakse eraldi sihtgrupina „haridusasutuste professionaalsed õpikogukonnad“. Mõiste „võrgustik“ hõlmab endas nii haridusühendusi kui professionaalseid õpikogukondi.“ Sihtrühmade nimekirja lisatakse „õpetajad, haridusasutuste juhid, koostööpartnerite esindajad, kes on potentsiaalsed võrgustike liikmed või kes toetavad tegevuste elluviimist“, et võimaldada nende osalemine õpiüritustel.

Punkti 8.4 täiendatakse alapunktiga **8.4.9**, mis annab võimaluse välja töötada haridusasutuse pidajatele suunatud täiendusõppe tegevused. Eesmärgiks on luua pidajatele ja juhtidele võimalus koos õppimiseks ning arendada pidajate kompetentsi haridusasutuste juhtide professionaalse arengu toetamisel.

Punktis 8.6 nimetatud tegevused on üle viidud avatud taotlusvooru ja alates 01.01.2019 enam tegevusi ei planeerita. Eelarves kajastatakse ainult kuni 31.12.2018 tehtud kulusid ning uusi väljundnäitajaid ei lisata. Edaspidi panustatakse meetme tegevuse väljundnäitajasse „Koolimeeskondade ühist õppimist toetavate õpiürituste arv“ läbi avatud taotlusvooru.

Punktis 8.7 jäetakse välja koolidirektorite keskse hindamise komisjonide liikmete värbamine ja töö tasustamine, sest vastavat regulatsiooni pole riiklikult kehtestatud ning vastavaid tegevusi ei saa ellu viia. Jätuvad vabatahtliku hindamisega seotud tegevused pidajatele ja juhtidele. Seoses sellega kustutatakse ka vastav väljundnäitaja punktis 9 olevast tabelist ning abikõlblikud kulud (hindamiskomisjonide moodustamise, hindamiskomisjonide liikmete töötasu ja hindamiskonsultantide tasuga seotud kulud) punktist 13.2.12.

Punkti 8.4 ja 8.8 alapunktides 8.4.2 ja 8.8.1 HITSA poolt läbiviidava täiendusõppe puhul antakse toetust standardiseeritud ühikuhindade alusel. Ühikuhinnad ÕKPATi tegevustele on kehtestatud haridus- ja teadusministri 29. juuli 2015. a käskkirjas nr 312 „Ühikuhindade kehtestamine struktuurivahendite perioodil 2014-2020 elluviidavatele meetmetele“. Perioodil 2014-2020 on lubatud üle võtta sarnaste tegevuste ja toetuse saajate puhul siseriiklikult kehtestatud ühikuhindasid, kuid selleks peab olema selgitatud sarnasus PRIMUSes kehtinud tegevuste ja toetuse saajate ning perioodi 2014-2020 meetme tegevuste vahel. Käskkirja seletuskirjas on vastav võrdlus läbi viidud Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud meetmetele:

õpetajate koolitus ja haridusasutuste juhtide koolitus. Võrreldud on ÕKPAT tegevusi „Õpetajate ja haridusasutuste juhtide professionaalse arengu edendamine koostöövõrgustike kaudu“, „Kutseõppeasutuste õpetajate kompetentsi hoidmine ja tõstmine“, „Koolimeeskondade ühine õppimine haridusuuenduste rakendamiseks“ ja „Haridusasutuste juhtimise ja toimimise tõhustamine koolimeeskonna hindamist ja arendamist toetavate süsteemide ja vahendite väljatöötamisega ning kasutuselevõtuga“. Käesoleva eelnõuga soovitakse anda toetust ühikuhindade alusel tegevuse 8.8 „Õpetajate digipädevuse arendamine digiõppe rakendamiseks ning keskselt korraldatavat täiendusõpet toetava e-lahenduse väljaarendamine“ alategevuse 8.8.1 ning tegevuse 8.4 „Haridusasutuse juhtide täiendusõppesüsteemi nüüdisajastamine ja juhtide kompetentside arendamise toetamine“ alategevuse 8.4.2 käigus läbiviidava täiendusõppe kulude hüvitamiseks. Esimese alategevuse puhul korraldatakse täiendusõpet õpetajate ja koolimeeskonna ning teise alategevuse puhul haridusasutuse juhtide digipädevuste arendamiseks. Tegevustes, mis on kajastatud ÕKPATis ja kus soovitakse rakendada samasid ühikuhindasid, mis PRIMUSes, on tegemist mõlemal juhul tööalaste täienduskoolitustega täiskasvanute koolituse seaduse mõistes. Täienduskoolitust viiakse läbi koolitusasutuse poolt kinnitatud täienduskoolituse õpiväljundipõhise õppekava ja täienduskoolituse õppekorralduse aluste kohaselt. Nii PRIMUSes kui ka ÕKPATis võimaldavad korraldatavad koolitused sihtrühmal omandada ja täiendada oma kutse-, ameti- ja erialaseid teadmisi ja oskusi. PRIMUSE ja ÕKPATi sihtrühmad on samad. Mõnevõrra on koolituste sihtrühma võrreldes PRIMUSEga ÕKPATis täpsustatud, kuna vahepeal on hariduse valdkonna seadusandluses võetud kasutusele sõna õpetajad, kelleks loetakse koolieelses lasteasutuses (va lastehoiuteenust osutav organisatsioon), üldhariduskoolis (mittetatsionaarset õpet pakkuv üldhariduskool) või kutseõpet pakkuvas õppeasutuses osalise või täistööajaga õpetaja ametikohal töötav isik. ÕKPATi alategevuse 8.8.1 puhul on sihtrühmaks õpetajad ja koolimeeskonna liikmed ning alategevuse 8.4.2 puhul haridusasutuste juhid.

Punktis 8.8 täpsustatakse sihtrühmi. Lisaks õpetajatele lubatakse täiendusõppes osaleda teistel koolimeeskonna liikmetel, kes haridusasutuses toetavad õpetajaid digipädevuste omandamisel ja kasutuselevõtul.

Punktis 9 olevasse väljund- ja tulemusnäitajate tabelisse lisatakse näitajad aastateks 2020 ja 2022/23. Juhtide täiendusõppe väljundnäitaja (1300) on juba praeguseks täidetud, kuid juhtide täiendusõppe järele on endiselt suur nõudlus. Hetkel töötab üldhariduskoolides, kutseõppeasutustes ja koolieelsetes lasteasutustes kokku 1036 direktorit. Kuna koolijuhtide/haridusasutuse juhtide sihtrühma hulka loetakse lisaks direktoritele ka teised juhtkonda kuuluvad isikud (nt õppejuhid, arendusjuhid jne), siis on sihtrühm kordades suurem ning vastav indikaator olnud selgelt alaplaneeritud. Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine nõuab juhtidelt kaasaegseid juhtimiskompetentse. Igal õppeaastal vahetub u 10% koolijuhtidest ning süsteemi sisenejate kompetentsid vajavad järjepidevat arendamist. Seega jätkatakse kompetentsimudelil põhinevate koolitustega erinevatel tasemetel ning erinevate arendustegevustega, mis toetavad nii algajaid, kesktasemel kui ka meistriklassi tasemel juhte.

Tabelis kustutatakse läbivalt täiendusõppe puhul märge „läbinud täiendusõppe alates 30 ak tundi“. Kuna näitajates arvestatakse kogu täiendusõpet (st ka alla 30 akadeemilist tundi), siis on mõistlik seada indikaatorid nii, et need peegeldaks tegelikku koolitatavate arvu. Aruandluses jätkatakse eraldi arvestuse pidamist üle 30 akadeemilise tunni kestvate koolituste ja lühema täiendusõppe osas, sest esimesed kajastuvad (rakenduskava) tulemusnäitajas, millega

hinnatakse pikaajaliste koolituste lõpetanutest kvalifikatsiooni omandanute osakaalu. Vastav täiendus lisatakse tabeli joonealusesse märkusesse.

Tegevus 8.4 väljundnäitajaid (punkt d) tõlgitud erialakirjandusele vähendatakse. Teadusartiklite tõlkimisel ja kohandamisel perioodil 2015-2018 ilmnemise raskused litsentside taotlemise jmt tegevusega ning sellest tegevusest loobutakse. Lõpetatakse töös olevate artiklite tõlkimine ja kohandamine ning jätkatakse raamatute tõlkimisega väiksemas mahus.

Tegevuse 8.4 punktis c seatud väljundnäitajaid sisekoolitajate salve kuuluvatele õpetajatele ja koolijuhtidele ei suurendata, vaid jätkatakse juba salves olevate sisekoolitajate kompetentsi tõstmist toetavate tegevustega.

Punktis 12 täpsustatakse tegevuste eelarve aastaks 2022 seni kasutusele võtmata vahendite osas. Eelarve koostamisel on arvestatud meetme 1% kohendusega. Seoses tegevuse 8.6 (koolimeeskondade ühine õppimine haridusuuenduste rakendamiseks) üle viimisega avatud taotlusvooru alates 01.01.2019, on eelarvet vähendatud 1 500 000 euro võrra. Vastav summa võetakse kasutusele avatud taotlusvoorude läbiviimiseks.

Punkti 13.2.9 täiendatakse seoses ühikuhindade kasutuselevõtuga järgmiselt: „alpunktis 8.4.2 nimetatud tegevuste kulud makstakse välja standardiseeritud ühikuhindade alusel vastavalt haridus- ja teadusministri 29. juuli 2015. a käskkirjale nr 312 „Ühikuhindade kehtestamine struktuurivahendite perioodil 2014-2020 elluviidavatele meetmetele”.

Punkti 13.2.13 täiendatakse seoses ühikuhindade kasutuselevõtuga järgmiselt: „alpunktis 8.8.1 nimetatud tegevuste kulud makstakse välja standardiseeritud ühikuhindade alusel vastavalt haridus- ja teadusministri 29. juuli 2015. a käskkirjale nr 312 „Ühikuhindade kehtestamine struktuurivahendite perioodil 2014-2020 elluviidavatele meetmetele”.

Punkti 14.2 lisatakse seoses ühikuhindade kasutuselevõtuga täiendavalt § 15 lõige 2. Punkti uus sõnastus: „Toetus makstakse välja tegelike kulude alusel vastavalt ühendmääruse § 14 lg 1 punktile 1, ühtse määra ja standardiseeritud ühikuhindade alusel vastavalt ühendmääruse § 15 lõigetele 1, 2 ja 4 või ettemaksena vastavalt ühendmääruse § 18 lg 1 punktile 1.

Punktis 15.1 muudetakse lõppsaajat. Toetust saavad taotleda haridusühendused kui juriidilised isikud koostöiste projektide elluviimiseks. Sihtgrupist jäetakse välja professionaalsed õpikogukonnad, kellel on võimalik taotleda koolimeeskondade arendamiseks mõeldud toetust avatud taotlusvoorust.

Punktis 15.2 täpsustatakse taotlemisel esitatavaid dokumente. Selgemalt sõnastatakse tegevuskava nõue. Lisaks projekti tegevuskavale tuleb taotlejal esitada ka ühenduste aastased tegevuskavad, mille põhjal hinnatakse nende tegevusvõimekust ja jätkusuutlikkust.

Punktis 15.3 seatakse haridusühendustele toetuse andmise piirmääraks kuni 10 000 senise 3000 euro asemel. Eesmärgiks on suunata erineva valdkonna haridusühendusi omavahel koostööd tegema, et kiirendada nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist. Toetuse piirmäära tõstmine annab võimaluse ellu viia suuremahulisemaid ja pikemaajalisi tegevusi. Toetuse andmisel seatakse tingimuseks vähemalt kahe haridusühenduse koostöö.

Vastava punkti teine lause sõnastatakse selguse huvides järgmiselt: „Abikõlblikud on punktides 13.2.1 - 13.2.6 nimetatud kulud, mis vastavad ühendmääruse §-s 2 sätestatud tingimustele“. Eelneva sõnastus tekitab segadust, sest sisaldas ringviidet.

Punktis 15.4 täpsustatakse seoses toetuse piirmäära suurendamisega piirangut täiendusõppe mahule. Lisatakse täpsustus „ühe kursuse“ maht, mis võimaldab viia läbi suuremas mahus täiendusõpet.

Punktis 15.6 kustutatakse seoses juhtnõukogu moodustamisega viimane lause: „Taotlusvormid ja hindamisjuhendi kinnitab elluviija, kooskõlastades need eelnevalt HTM-i üldhariduse osakonnaga“. Vastav ülesanne läheb juhtnõukogu pädevusse.

Punkti 15.8 täiendatakse lähtuvalt perioodil 01.05.2015-31.12.2018 läbiviidud hindamise kogemusest. Uus sõnastus: „Hindamise tulemusel saadud maksimaalne koondhinne moodustub punktis 15.7. loetletud kriteeriumitele antud punktide alusel. Hindamiskriteeriumi kohta antakse punkte skaalal 1-5. Iga hindamiskriteeriumi punktiarv arvutatakse läbi selle osakaaluga. Kõikide hindamiskriteeriumite alusel antud tulemused liidetakse ja selle tulemusena moodustub projektile antav punktisumma, mis teisendatakse koondhindeks 100-punkti skaalal. Koondhinnete alusel moodustub taotluste paremusjärjestus. Rahuldamisele kuuluvad taotlused, mille hindamistulemus on vähemalt 60 punkti ja mille rahastamise summa ei ületa vastavas taotlusvoorus välja kuulutatud rahastamise eelarvet. Võrdse koondhindega taotluste puhul saab paremusjärjestuse moodustamisel kõrgema järjekoha taotlus, mille hindepunkt punktis 15.7.2. nimetatud kriteeriumi järgi on kõrgem. Kui hindepunktid on võrdsed, siis heidetakse valiku tegemiseks liisku.“

Punkt 16 kustutatakse, sest tegevus 8.6 on viidud avatud taotlusvooru ning nõuded toetuse edasiandmisel lõppsaajale tegevuse 8.6 „Koolimeeskondade ühine õppimine haridusuuenduste rakendamiseks“ pole enam asjakohane. Järgmiste tegevuste numeratsiooni korrigeeritakse.

Punktis 17 ühtlustatakse tegevuste elluviimise aruandlus. Alapunktis 17.1 täpsustatakse, et vahearuanne esitatakse registri kaudu ning senise 15. jaanuari asemel on tähtajaks 20. jaanuar. Alapunkt 17.1.2 kustutatakse, kuna vastav nõue seatakse punktis 17.2. Alapunktis 17.2 täpsustatakse lõpparuande esitamise tingimusi, tähtaega ja sisu. Alapunktis 17.3 pikendatakse aruande nõuetelevastavuse kontrollimise tähtaega seniselt 15 päevalt 20 päevani. Alapunktides 17.4 ja 17.5 laiendatakse tingimusi ka lõpparuandele. Alapunkt 17.6 kustutatakse, kuna pole asjakohane.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on perioodi 2014–2020 STS ja selle alusel antud õigusaktid, mis omakorda on kooskõlas vastava ELi õigusega.

4. Tegevuse mõjud ja käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid

Tegevuse mõju kirjeldamisel läbivatele teemadele on lähtutud Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2018. a korraldusest nr 205 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“.

Käskkirja rakendamiseks vajalikud vahendid on ette nähtud vastavalt Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskavale 2014-2020. Tegevuse lõppedes on kavas tegevust jätkata riigieelarvelise rahastamisega.

5. Käskkirja jõustumine

Käskkiri jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati EISis kooskõlastamiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele, Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks SA-le Innove.

Mihkel Rebane

Üldharidusosakonna juhataja